

УДК 371.3 + 371.322

Скробач Н.В., Вишиванюк В.Ю., Багрий М.М.

Комплексний характер організації навчальної діяльності та самостійної роботи студентів

Кафедра внутрішньої медицини №1 з курсом клінічної імунології та алергології ім. академіка Нейка Є.М. (зав. каф. – проф. Р.І. Яцишин)

ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет»

Резюме. Мета дослідження полягала у вирішенні питання про характер використання різних форм навчання студентів навчальним умінням. Мова йде не про вибір тої чи іншої форми як найбільш ефективної, а про використання різноманітних форм організації навчальної діяльності студентів, щоб забезпечити вже на початковому етапі навчання формування саморегулюючого вчення. Високий рівень саморегуляції навчальної діяльності – це і є основа ефективної самостійної роботи.

Ключові слова: навчальна діяльність, самостійна робота, студенти, викладач, вищий навчальний заклад.

Високий рівень саморегуляції навчальної діяльності – це і є основа ефективності самостійної роботи. Щодо якості використання часу, який відводиться студентам на тиждень для позааудиторної навчальної роботи, залишається бажати кращою. Студентів необхідно спеціально готувати, підвищуючи рівень саморегуляції навчання, до можливості продуктивного використання не тільки часу, спеціально виділеного для самостійної роботи, але і вільного часу [3].

У зв'язку з чим і виникають педагогічні завдання аналізу всієї різноманітності можливих форм підготовки студентів до саморегуляції навчальної діяльності.

Мета дослідження була поставлена з урахуванням як цілісного процесу формування та виховання студентів, так і його суттєвих часткових процесів, таких як самостійне вивчення матеріалу, читання навчальних посібників та інших друкованих навчальних засобів, керівництво самостійним вивченням, самостійне планування та організація навчальної діяльності самими студентами і т.д.

Кожна із згаданих форм навчання має свої переваги та недоліки. До недоліків належить слабка підготовка викладачів-предметників не тільки до проведення самостійного курсу навчання умінням, але і до реалізації постійної програми навчання діям на усіх предметно-дисциплінарних заняттях. Тому не самі ці дидактичні форми, а умови їх використання – рівень підготовки викладачів усіх дисциплін у ході навчання створювати ситуації вирішення власне навчальних завдань, формувати узагальнення уміння навчитися читати наукову літературу, будувати наукове пояснення, вирішувати різноманітні інтелектуальні завдання і т.д. – визначають ефективність формування навчальної діяльності студентів.

Ідеальною умовою використанням обох форм є регулярне їх відновлення на різних циклах навчання, тому що характер навчальної діяльності зазнає змін з року в рік. Важливо також, щоб друга методична форма навчання – керівництвом викладачем у ході вивчення конкретної дисципліни процесом формування навчальних умінь була не тільки обов'язком викладачів усіх дисциплін на першому та другому році навчання, але приймалась і викладачами старших курсів.

Важливо перемогти вузькодисциплінарне мислення та виділити особливу мету у ході реалізації навчальних курсів – мета навчити студентів на матеріалі свого курсу умінню вирішувати широкий спектр власне навчальних завдань. Ці завдання пов'язані з усвідомленням і досягненням мета-пізнавальної мети: уміння бачити проблему, обґрунтувати підходи до її вирішення, здійснювати самоконтроль, організовувати тимчасові режими навчальної діяльності

позааудиторних занять.

Настановлення та способи поведінки викладачів вищого навчального закладу (ВНЗ) в ситуації навчання впливають на навчально-виховні ситуації у навчальній діяльності. Воно особливо виразне у тих фазах навчання, у яких викладачі та студенти об'єднуються для сумісної продуктивної наукової діяльності, а саме сумісної діяльності у студентському гуртку у сумісній дослідницькій діяльності [2].

Навчально-виховні заходи із введення уміння вчитися, особливо з введення у самостійну навчальну діяльність можна рекомендувати на початку навчання. Ядро цих ввідних занять готується викладачами профілюючих дисциплін [1].

Навчально-виховні заходи з введення у самостійну навчальну діяльність тим ефективніші, чим більш вони є органічною складовою частиною цілісного процесу навчання, чим більш вони відповідають актуальним інтересам і потребам студентів з орієнтації у складі вимог до навчання та у нових навчальних завданнях. Навпаки, ефективність падає, якщо навчально-виховні заходи орієнтують на навчальну діяльність дуже рано, або дуже пізно, або диференційовано.

Навчально-виховні заходи на семестр або навчальний рік повинні з початку навчання бути пов'язані з індивідуальними консультаціями та керівництвом зі сторони викладача.

Результатами дослідження відповідно до підготовки студента до самостійної наукової роботи можна сформулювати так:

1. при формуванні здатності до самостійної наукової роботи має значення перша самостійна письмова робота студентів (реферат, семестрова робота), де і вимагається індивідуальна допомога викладача;
2. необхідно прагнути до погодження способів навчання у процесі засвоєння основних навчальних предметів, у крайньому разі до погодження між способами організації навчальної діяльності студентів у профілюючому предметі;
3. керівництво першою самостійною письмовою роботою студентів повинно передбачати достатньо зрозумілі і точні оцінки актуального рівня досягнень студентів і рівня, який є метою, до якої прагнуть, а також здібностей до досягнень, готовності та волі до досягнень [5].

Метод, яким можна допомогти усвідомленому формулюванню наявних знань і розвитку використання знань полягає у тому, щоб студенти конструювали випадки, які передбачають варіювання та повноту застосування основних характеристик вивчаючого об'єкту на основі вже засвоєних знань.

Отже, формування навчальної діяльності студентів – це постійний на весь час навчання у ВНЗ процес, який може бути забезпечений лише цілою системою різноманітних форм, які послідовно підводять студентів до рівня саморегулюючої навчальної діяльності і до можливості ефективної самостійної роботи [4].

Комплексний характер методичних заходів навчання передбачає разом з тим виділення центральних за своїм розвиваючим значенням методичних форм. До найзначніших можна віднести такі методичні форми роботи:

- а) використання викладачем системи методичних вказівок із структури навчальної діяльності та організації самостійної роботи у ході всього вивчення навчальної дисципліни;

б) організація ситуації спільного вирішення продуктивних завдань з колективним обговоренням і публікацією результатів;

в) проведення на початковому періоді навчання у ВНЗ циклів навчальних занять за спеціально розробленими програмами навчання.

Література

1. Овсянкіна Л. Роль особистісно орієнтованої освіти в сучасному суспільстві / Л. Овсянкіна // Вища освіта України. – 2003. - №1. – С.101-105.

2. Радкевич В.О. Особистісно-орієнтований підхід до підготовки майбутніх фахівців у професійній школі / В.О. Радкевич // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців. – К; Вінниця. – 2002. – 571 с.

3. Самостійна робота студентів вищих навчальних закладів: досвід, проблеми та перспективи. – Х. : Вид-во НФАУ, 2004. – 216 с.

4. Сігаєва Л.С. Вміння й навички самостійної роботи у професійному становленні дорослої людини: навч-метод посібник / Л.С. Сігаєва, М.Г. Гордієнко. - К.: Вид-во «ЕКМО», 2007. – с. 114-127.

5. Ходорчук А.Я. Системний підхід до організації самостійної роботи студентів – важлива складова комплексного підходу до формування фахівця ВНЗ / А.Я. Ходорчук, Т.С. Стубайло // Медична освіта. – 2010. – № 2. – с. 157-159.

Скробач Н.В., Вышиванюк В.Ю., Багрий Н.Н. Комплексный характер организации учебной деятельности и самостоятельной работы студентов

Резюме. Цель исследования состояла в решении вопроса о характере исследования различных форм обучения студента учебным умениям. Речь идёт не о выборе той или иной формы как наиболее эффективной, а об использовании многообразия форм организации учебной деятельности студентов с тем, чтобы обеспечить уже на начальном этапе обучения формирование саморегулируемого учения. Высокий уровень саморегуляции учебной деятельности – это и есть основа эффективной самостоятельной работы.

Ключевые слова: учебная деятельность, самостоятельная работа, студенты, преподаватель, высшее учебное заведение.

Skrobach N.V., Vyshyvanyuk V.Y., Bagriy M.M.

The Complex Nature of Learning Activities and Self-Reliant Work of Students

Summary: The aim was to study the determination of the nature of different forms of teaching students learning ability. This is not about choosing one or another form as the most effective and the use of various forms of educational activity of students to ensure that already at the initial stage of formation of self-regulating learning theory. High level of self-learning activities - this is the basis of effective independent work.

Keywords: educational activities, independent study, students, teachers, university.

Надійшла 06.02.2012 року.

УДК: 574.2+613.7+378.147

Стефурак В.П., Ястребова О.С., Глагович М.В.

Навколишнє середовище і здоров'я людини. Медико-екологічна освіта

Кафедра медичної біології і генетики (зав. каф. - проф. Л.С.Ковальчук)

Івано-Франківського національного медичного університету

Резюме. Обґрунтовано необхідність розширення та модернізації медико-екологічної освіти як комплексу виховних, навчальних, інформативних заходів, спрямованих на збереження і відновлення антропогенно порушених екосистем і всієї біосфери для покращення стану здоров'я людей. Формування екологічного мислення і культури молоді — важливий фактор взаємодії людини з довкіллям та соціально-економічного добробуту населення планети.

Ключові слова: навколишнє середовище, здоров'я людини, медико-екологічна освіта, екологічне виховання.

Чільне місце серед глобальних наукових проблем займають проблеми майбутнього людини, забезпечення оптимальних умов її всебічного розвитку, сучасних і подальших взаємовідносин людини з умовами навколишнього середовища, які постійно змінюються.

Середовище є невід'ємною умовою існування живого організму, сукупності живих істот, людини і людської спільноти, прояву соціально-економічних, політичних чи демо-

графічних процесів. Воно є функціональним блоком складних систем, у яких відбувається обмін речовиною, енергією та інформацією між усіма їхніми компонентами, незалежно від того, чи є ці системи біотичними, економічними, технічними чи соціальними [3].

Взаємовідносини людини з навколишнім середовищем – одна з глобальних проблем сучасності. Її вирішення стає необхідною передумовою розвитку економіки і самого існування людського суспільства [4].

Д. П. Нікітін й Ю. В. Новіков визначають навколишнє середовище як цілісну систему взаємопов'язаних природних й антропогенних об'єктів і явищ, серед яких відбувається праця, побут і відпочинок людей [5].

Істотний вплив на формування уявлень про сутність природного середовища та його зміни під впливом виробничої діяльності людства мало вчення В. І. Вернадського про біосферу і ноосферу, а також визначення людського розуму і керованої ним праці потужною геологічною си-